

A photograph of a modern school interior. In the foreground, three students are sitting at a small round white table, engaged in conversation. A girl with long brown hair is smiling, looking towards a boy with short brown hair. Another girl with long brown hair is seen from the back. In the background, a wide staircase with a wooden handrail leads up. Several other students are walking on the stairs and on the ground floor. The ceiling has large, circular pendant lights. The overall atmosphere is bright and open.

Boendekommunens handlednings- och tillsynsansvar

Undervisnings- och kulturministeriet
12.4.2021

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Allmänna principer

Regeringssekreterare Kirsi Lamberg

"När träder reformen i kraft?"

- Läropliktslagen träder i kraft den 1 augusti 2021.
- Bestämmelserna om skyldigheten att söka till utbildning och om handlednings- och tillsynsansvaret för anordnare av grundläggande utbildning trädde emellertid i kraft redan den 1 januari 2021 (genomförs i praktiken vårterminen 2021).
- Skyldigheten att söka till utbildning gäller läropliktiga som slutför den s.k. grundläggande utbildningen för barn i slutet av innevarande vårtermin (i regel barn födda 2005).
- Skyldigheten träder i kraft en åldersklass åt gången, full volym 2024.
- Utbildning som handleder för examensutbildning (HUX) får ordnas från den 1 augusti 2022.

"Hur ändrades lagstiftningen?"

- Läropliktslagen
- Lagen om utbildning som handleder för examensutbildning
- Dessutom ändras ett antal lagar (totalt 28) med anknytning till dessa nya lagar
 - lagen om grundläggande utbildning
 - gymnasielagen
 - lagen om yrkesutbildning
 - lagen om fritt bildningsarbete
 - lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet
 - lagen om nationella studie- och examensregister
 - lagen om stöd för skolresor
 - lagen om studiestöd
 - lagen om studentexamen
 - vissa andra lagar där det föreskrivs om rättigheter och skyldigheter med koppling till läropliktsåldern

”Vilka av mina elever omfattas av den utvidgade läroplikten?”

- Unga som fullgör den grundläggande utbildningens lärokurs som läropliktiga 1.1.2021 eller därefter omfattas av den utvidgade läroplikten.
 - Om den grundläggande utbildningen har slutförts före detta datum omfattas personen inte av läropliktslagen.
 - När anses läroplikten för en person ha upphört? Om den läropliktige har fullgjort läroplikten före 1.1.2021:
 1. När den läropliktige har fått avgångsbetyg inom den grundläggande utbildningen.
- ELLER
2. Vid utgången av vårterminen det år då den läropliktige fyller 17 år.
- Elever som är läropliktiga när lagen träder i kraft anses vara läropliktiga, t.ex. elever inom den grundläggande utbildningens förberedande undervisning.
 - T.ex. unga som för närvarande deltar i påbyggnadsundervisning inom den grundläggande utbildningen eller i VALMA-utbildning omfattas inte av den utvidgade läroplikten.
 - En person som inte omfattas av läropliktslagen har inte heller rätt till avgiftsfri utbildning på andra stadiet.

”När börjar och slutar läroplikten?”

- Barn som är varaktigt bosatta i Finland är läropliktiga.
- Liksom tidigare börjar läroplikten det år då barnet fyller 7 år, förlängd läroplikt utgör ett undantag (börjar ett år tidigare).
 - förlängd läroplikt = om barnet på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom uppenbart inte på nio år kan nå de mål som ställts för den grundläggande utbildningen i lagen om grundläggande utbildning, blir barnet läropliktigt ett år tidigare
- Läroplikten upphör när den unga fyller 18 år eller innan dess avlägger examen på andra stadiet (studentexamen eller yrkesexamen, även motsvarande utbildning på Åland eller utländsk utbildning).

”Hur fullgörs läroplikten om en elev inom den grundläggande utbildningen fyller 17 år i år, men inte lyckas slutföra den grundläggande utbildningens lärokurs?”

- I läropliktslagen föreskrivs det om när läroplikten börjar och upphör.
- I lagen om grundläggande utbildning föreskrivs det om fullgörande av den grundläggande utbildningen.
- Enligt den ändrade 26 § i lagen om grundläggande utbildning (1216/2020), som träder i kraft den 1 augusti 2021, avslutas den grundläggande utbildning som omfattas av läroplikten, dvs. ”den grundläggande utbildningen för barn”, när den grundläggande utbildningens lärokurs har slutförts eller senast när skolarbetet under läsåret slutar det kalenderår då eleven fyller 17 år. Efter denna tidpunkt är kommunen inte skyldig att ordna grundläggande utbildning. Bestämmelserna motsvarar den nuvarande allmänna tolkningen av när den grundläggande utbildning som omfattas av läroplikten avslutas (se 25 § i LGU (628/1998)).
- Efter att den grundläggande utbildningen har avslutats kan eleven inte fullgöra sin läroplikt genom att fortsätta studera inom den ”grundläggande utbildning för barn” som avses i 26 § i lagen om grundläggande utbildning.
- Elever som inte får avgångsbetyg inom den grundläggande utbildningen inom den tid som anges i lagen ska hänvisas till den mest ändamålsenliga utbildningen, t.ex. grundläggande utbildning för vuxna eller annan utbildning för läropliktiga.
- Utbildningsanordnaren ska i samarbete med andra aktörer överväga vilken utbildningsväg som bäst lämpar sig för den unga personen.

”Inom vilka utbildningar kan läroplikten fullgöras efter den grundläggande utbildningen?”

- slutförande av gymnasieutbildningens lärokurs
- yrkesinriktad grundexamen eller yrkesexamen
- även avläggande av studentexamen räknas som fullgörande av läroplikten

Läroplikten kan även fullgöras i

- påbyggnadsundervisning inom den grundläggande utbildningen (t.o.m. 31.7.2022)
- utbildning som förbereder för gymnasieutbildning (t.o.m. 31.7.2022)
- utbildning som handleder för yrkesutbildning (t.o.m. 31.7.2022)
- utbildning som handleder för examensutbildning (fr.o.m. 1.8.2022)
- utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv (TELMA-utbildning)
- folkhögskolornas utbildningar som riktar sig till läropliktiga
- grundläggande utbildning för vuxna
- sådan utbildning vid en folkhögskola där man följer de grunder i läroplanen för integrationsutbildningen för vuxna invandrare som avses i lagen om främjande av integration eller den rekommendation till läroplan för utbildning för invandrare som Utbildningsstyrelsen har utarbetat
- läsårsutbildningen i samiska och samisk kultur i Sameområdets utbildningscentral, endast samer

”Hur ersätts kommunerna för de kostnader som handlednings- och tillsynsansvaret medför?”

- De nya uppgifter som föreskrivs för den läropliktiges boendekommun och för anordnare av grundläggande utbildning finansieras via statsandelssystemet för kommunal basservice.
- Enligt lagen om statsandel för kommunal basservice ersätts kommunerna för de nya uppgifterna med statsandel till 100 procent.
- Den statsandel som beviljas av finansministeriet är i sin helhet en allmän inkomstpost som inte till någon del har öronmärkts för någon viss service.
- Även om den kalkylerade statsandelsgrunden fastställs utifrån olika bestämningsfaktorer och koefficienter får den som mottar statsandelen själv bestämma hur pengarna ska användas.
- Kommunen bestämmer.
- Privata anordnare av grundläggande utbildning ersätts enligt förfarandet med hemkommunsersättningar.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Boendekommunens nya uppgifter

Regeringsråd Piritta Sirvio

Handlednings- och tillsynsansvar i samband med läroplikten, "Ledsagad växling"

- När den grundläggande utbildningen avslutas ska anordnaren av utbildningen hänvisa eleverna i årskurs 9 till läropliktsutbildning efter den grundläggande utbildningen.
 - examensinriktad utbildning eller utbildning i övergångsskedet
- När eventuell utbildning i övergångsskedet avslutas ska anordnaren av utbildningen hänvisa eleven till examensinriktad utbildning.
- Om utbildningen avbryts ska utbildningsanordnaren hänvisa eleven till annan läropliktsutbildning.
 - byte av studieområde eller utbildningsanordnare
- Om den läropliktige blir utan studieplats eller avbryter sina studier ska den föregående utbildningsanordnaren anmäla detta till den läropliktiges **boendekommun**.

Anmälningsskyldighet enligt läropliktslagen

1. När en läropliktig som avslutat den grundläggande utbildningen eller utbildning i övergångsskedet **inte har påbörjat läropliktsutbildning före "den tidpunkt när läroplikten granskas"** (LPL 11 § 1 mom.)
 - före "den tidpunkt när läroplikten granskas" i slutet av augusti (UKM beslutar årligen om tidpunkten)
 - inom en månad efter att utbildningen avslutats, om utbildningen upphör vid en annan tidpunkt än vid utgången av vårterminen
2. När den läropliktige **avbryter studierna utan att inleda nya studier**
3. När utbildningsanordnaren har beslutat att avbryta fullgörandet av läroplikten tills vidare

Boendekommunens handlednings- och tillsynsansvar (14 §)

- Börjar när en i läropliktslagen avsedd anmälan om att en läropliktig saknar studieplats eller har avbrutit sina studier har gjorts till den läropliktiges boendekommun
- Upphör när den läropliktige har inlett studier
 - handlednings- och tillsynsansvaret övergår till utbildningsanordnaren
- Har dessutom alltid ansvaret i sista hand om det inte har ålagts någon annan
 - handledning och tillsyn när det gäller studier efter den grundläggande utbildningen för dem som deltar i den grundläggande utbildningen som hemundervisning
 - unga som nyligen flyttat till Finland och som ännu inte börjat i någon utbildning

Boendekommunens nya uppgifter

- Utredda den ungas situation och stödbehov
 - tillsammans med den läropliktige och dennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare
- Hänvisa personen
 - till lämplig utbildning
 - vid behov till andra ändamålsenliga tjänster (social- och hälsovårdstjänster, ungdomsväsendets tjänster, rehabiliteringstjänster)
 - att vid behov ansöka om avbrytande av fullgörandet av läroplikten (om personen inte är i skolskick)
- Beslut om avbrytande av fullgörandet av läroplikten (LPL 7 §)
- Beslut om anvisande av studieplats (LPL 15 §)

Vilken kommun är boendekommun?

- Den faktiska boendekommunen, som i vissa fall kan vara en annan än hemkommunen
 - hemkommunen enligt befolkningsdatasystemet, om annan utredning saknas
 - annan utredning kan t.ex. vara de adressuppgifter som meddelats läroanstalten
- Vad gäller om en person har flyttat till studieorten på grund av studierna?
 - det avgörande är var personen har för avsikt att bo efter att studierna har avbrutits
- Vad händer om anmälan görs till "fel" kommun?
 - den kommun som tagit emot anmälan ska överföra den till den behöriga kommunen (hemkommunen om andra uppgifter saknas)
 - ansvaret överförs när den läropliktige flyttar från en boendekommun till en annan

Vilken instans i boendekommunen är ansvarig?

- I läropliktslagen fastslås inte vilken instans i boendekommunen som ansvarar för de handlednings- och tillsynsuppgifter som avses i lagen.
- Varje kommun bestämmer själv hur handledningen och tillsynen ordnas.

Tillgång till uppgifter vid handlednings- och tillsynsansvar (23 §)

- En utbildningsanordnare och kommun med handlednings- och tillsynsansvar har trots sekretessbestämmelserna rätt att av en annan utbildningsanordnare eller kommun få de uppgifter som är nödvändiga för att kunna fullgöra sina uppgifter enligt läropliktslagen
 - om den läropliktiges ansökan till utbildning
 - om antagning och mottagande av studieplats
 - om inledande och avbrytande av studier och avbrytande av fullgörandet av läroplikten
- I praktiken huvudsakligen från antagningsregistret och informationsresursen Koski

Tillgång till uppgifter om den läropliktiges hälsa

- Läropliktslagen innehåller inga bestämmelser om att boendekommunen har rätt att få tillgång till uppgifter som gäller den läropliktiges hälsa.
 - av den läropliktige själv eller dennes vårdnadshavare
- Om den läropliktige är utan studieplats omfattas han eller hon inte heller av elev- eller studerandevården.
- Notera att läropliktslagens rätt till uppgifter som är nödvändiga för ordnandet av utbildningen endast gäller **studietiden och kommunen som anordnare av grundläggande utbildning**.
 - när den läropliktige flyttar från en utbildningsanordnare till en annan
 - under studierna av dem som deltar i studievårdsarbetet

Orsaker till avbrytande av fullgörandet av läroplikten

- Den läropliktige har rätt att avbryta fullgörandet av läroplikten för viss tid
 1. på grund av en långvarig sjukdom eller skada som hindrar fullgörandet av läroplikten
 2. under moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledigheten (i praktiken föräldrapenningsperioden)
 3. under en tillfällig vistelse utomlands som varar i minst en månad, om den läropliktige utomlands deltar i utbildning som motsvarar fullgörandet av läroplikten eller han eller hon annars kan anses fullgöra sin läroplikt under vistelsen utomlands
 4. på grund av något annat vägande skäl som hänför sig till den läropliktiges livssituation och som hindrar fullgörandet av läroplikten
- Fullgörandet av läroplikten kan avbrytas tills vidare, om det hinder som avses i punkt 1 är av bestående natur.

Beslut om avbrytande

- Beslutet om avbrytande av fullgörandet av läroplikten fattas alltid på **ansökan av** den läropliktige eller vårdnadshavaren/någon annan laglig företrädare.
- Om avbrytandet beslutar
 - utbildningsanordnaren, om den läropliktige har en studieplats
 - **boendekommunen**, om den läropliktige inte är studerande hos någon utbildningsanordnare
- För hur lång tid?
 - utgångspunkten är att avbrottet varar lika länge som omständigheten
 - efter att avbrottsperioden har löpt ut ser man över situationen
 - möjlighet att förlänga avbrottsperioden

Att beakta i samband med beslut om avbrytande

- Innan beslutet fattas ska det utredas om läroplikten i de situationer som avses i punkt 1 och 4 (sjukdom/skada, svår livssituation) kan fullgöras med hjälp av individuella val, individualisering, nödvändiga stödåtgärder eller rimliga anpassningar.
- Rätt att söka ändring (LPL 24 §)
 - begäran om omprövning till regionförvaltningsverket, inom 14 dagar från delfåendet av beslutet
 - ändring i beslut med anledning av begäran om omprövning får sökas genom besvär i förvaltningsdomstolen
 - HFD med besvärstillstånd
- Grunderna för avbrytande gäller all läropliktsutbildning, även den grundläggande utbildningen.

Förvaltningsbeslut om anvisande av studieplats

- **Beslut om anvisande av studieplats ska fattas inom två månader** från det att anmälan inkom.
- Den läropliktige och dennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare och den utbildningsanordnare som den läropliktige ska anvisas till som studerande ska höras innan ärendet avgörs.
- Beslutet om anvisande av studieplats ska ges för kännedom till den läropliktige och dennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare samt till utbildningsanordnaren.
- Den läropliktiga ska utan dröjsmål inleda studierna på den studieplats som anvisats honom eller henne. Ett beslut om anvisande av studieplats kan verkställas utan att det har vunnit laga kraft.
- Rätt att söka ändring (LPL 24 §)
 - begäran om omprövning till regionförvaltningsverket, inom 14 dagar från delfåendet av beslutet
 - ändring i beslut med anledning av begäran om omprövning får sökas genom besvär i förvaltningsdomstolen

Till vilken typ av utbildning kan man hänvisa?

- Utbildning som handleder för examensutbildning (HUX)
 - utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv (TELMA), om färdigheter att slutföra examensinriktad utbildning saknas
 - ett eventuellt behov av krävande särskilt stöd (s.k. specialyrkesläroanstalter, HUX) måste beaktas
- Läsåret 2021–22: de nuvarande utbildningarna i övergångsskedet (26 §)
 - påbyggnadsundervisning inom den grundläggande utbildningen
 - utbildning som handleder för yrkesutbildning (VALMA)
 - utbildning som förbereder för gymnasieutbildning (LUVA), för personer med invandrarbakgrund

Vid vilken läroanstalt?

- Studieplats anvisas vid **närmaste lämpliga läroanstalt**.
 - **boendekommunen har inte skyldighet att anordna eller skaffa utbildning**
 - kan vara en läroanstalt som ligger inom en annan kommuns område (med tillstånd att anordna HUX-utbildning)
 - boendekommunens egen HUX-utbildning
- En utbildningsanordnare som har beviljats tillstånd att ordna HUX- eller TELMA-utbildning ska anta som studerande en läropliktig som anvisats utbildningsanordnaren.
 - läsåret 2021–2022: tillstånd att anordna VALMA-utbildning eller påbyggnadsundervisning inom den grundläggande utbildningen
- **Viktigt att bygga upp regionala verksamhetsmodeller!**
 - Hur tryggas tillgången till utbildning i övergångsskedet i området?
 - Vart hänvisas läropliktiga som är berättigade till krävande särskilt stöd?

När studieplats anvisas beaktas

- Utbildningsutbudet i området
- Avståndet och trafikförbindelserna mellan den läropliktiges hem och läroanstalten
- Behovet av särskilt stöd eller krävande särskilt stöd
 - om den läropliktige bedöms behöva krävande särskilt stöd, ska han eller hon anvisas studieplats i en utbildning i enlighet med ett sådant anordnartillstånd
- Den läropliktiges personliga önskemål
- Finsk- eller svenskspråkig utbildning
 - enligt undervisningsspråket i den grundläggande utbildningen eller individuella önskemål och färdigheter

Skyldighet att ta emot en anvisad studerande

- En utbildningsanordnare som har beviljats tillstånd att ordna HUX- eller TELMA-utbildning ska anta en läropliktig som anvisats utbildningsanordnaren.
- Utbildningsanordnaren hörs innan studieplatsen anvisas.
 - studerandens stödbehov (krävande särskilt stöd)
 - situationen i fråga om lediga studieplatser

Läropliktsregistret

- De uppgifter som förts in i läropliktsregistret används vid genomförandet av det handlednings- och tillsynsansvar samt den avgiftsfria utbildning som föreskrivs i läropliktslagen.
- Registret innehåller uppgifter om
 - när läroplikten för en person har börjat, avbrutits och upphört
 - den aktör som har handlednings- och tillsynsansvar enligt läropliktslagen
- Uppgifter som ska föras in av utbildningsanordnaren
 - uppgifter om att läroplikten inleds vid någon annan tidpunkt än då barnet fyller 7 år
 - uppgift om den (boende)kommun som lämnats ett meddelande om den läropliktige
- Uppgifter som ska föras in av utbildningsanordnaren/boendekommunen
 - **beslut om avbrytande** av fullgörandet av läroplikten

Valpas-tjänsten

- En ny tjänst som tillhandahålls av Utbildningsstyrelsen via vilken den aktör som har handlednings- och tillsynsansvaret i samband med läroplikten enkelt kan få en övergripande bild av den läropliktiges situation
- Mer information:

<https://www.oph.fi/sv/utveckling/uppfoljnings-och-tillsynstjansten-valpas>

Boendekommunens nya uppgifter

- Utredda den ungas situation och stödbehov
 - tillsammans med den läropliktige och dennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare
- Hänvisa den läropliktige
 - till lämplig utbildning
 - vid behov till andra ändamålsenliga tjänster (social- och hälsovårdstjänster, ungdomsväsendets tjänster, rehabiliteringstjänster)
 - att vid behov ansöka om avbrytande av fullgörandet av läroplikten (om personen inte är i skolskick)
- Beslut om avbrytande av fullgörandet av läroplikten (LPL 7 §)
- Beslut om anvisande av studieplats (LPL 15 §)

Mer information:

<https://minedu.fi/oppivelvollisuuden-laajentaminen>

<https://minedu.fi/oppivelvollisuus-hanketiedot-ja-asiakirjat>

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET